Nr 8.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation; given Stockholms slott den 15 december 1933.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

GUSTAF.

K. Schlyter.

Förslag
till
Lag
angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

Härigenom förordnas, att 16, 36, 47, 48, 57, 59 och 95 §§ lagen den 12 maj 1917 om expropriation skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

16 §.

Vid rätten skall företes gravationsbevis rörande fastigheten. Därmed må dock, i fall då förordnande enligt 47 § tredje stycket finnes kunna ifrågakomma, anstå i avbidan på rättens prövning vid målets slutliga handläggning huruvida sådant bevis är erforderligt.

36 §.

Part äge — — — inför nämnden.

Har gravationsbevis rörande fastigheten icke företetts vid rätten, vare den exproprierande skyldig tillhandahålla sådant bevis, där nämnden finner det erforderligt.

Vid förrättningen — — — föras protokoll.

47 §.

Expropriationsnämndens uppskattning — — — av rätten.

I fråga — — — ej sökas.

Är jordområde eller annat, som tages i anspråk genom expropriation, samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, och utgöra omständigheterna grund för antagande, att genom expropriationen säkerheten icke avsevärt minskas för innehavarna av fordringar, för vilka en eller flera av fastigheterna på grund av sökt eller beviljad inteckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken häfta, förordne rätten på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna i samband med beslut om fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning, att betalning ur expropriationsersättningen icke må tilläggas innehavare av fordran, för vilken någon av fastigheterna sålunda häftar, med mindre denne eller annan sådan rättägande i den fastighet framställt anspråk därpå i den ordning i 57 § femte stycket sägs.

48 §.

Expropriationsersättning, som — — — rättens utslag vunnit laga kraft.

Vid nedsättningen ingive den exproprierande till Konungens befallningsha-

vande rättens utslag jämte bevis att och när utslaget vunnit laga kraft samt, där ej förordnande enligt 47 § tredje stycket meddelats, gravationsbevis rörande fastigheten.

57 §.

Konungens befallningshavande — — — desamma berättigad.

Besväras fastighet av sökt eller beviljad inteckning för fordran, eller kan fastighet jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling, skola i fråga om löseskilling för fastigheten samt, om endast en del av fastigheten exproprierats, beträffande ersättning för skada och intrång å den återstående delen, så ock angående ersättning för upplåtelse av särskild rätt till sådan fastighet, stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom hava motsvarande tillämpning, såvitt ej nedan annorlunda stadgas. Är fastigheten förutom av fordran besvärad av annan särskild rätt, som förminskar fastighetens värde och åtnjuter sämre rätt än fordringen, erhålle fordringsägaren, i den mån det tarvas för fulla gäldandet av hans fordran, betalning såsom om fastigheten icke vore av nämnda rätt besvärad, och varde ersättningen för rättigheten i motsvarande mån förminskad. Har vid bestämmande av ersättning, som i första punkten avses, nämnden gått utöver det belopp fastighetsägaren yrkat, och uppstår efter gäldande av de fordringar, som skola utgå ur ersättningen, överskott, som ej faller inom nämnda belopp, må fastighetsägaren ej uppbära överskottet, utan varde detta återställt till den exproprierande.

Sammanträde för — — — kungörelse stadgas.

Har rätten meddelat förordnande enligt 47 § tredje stycket, skall dagen för sammanträdet städse kungöras på sätt i 14 § omförmäles. I sådant fall skall kallelse till sammanträdet avsändas och dagen därför kungöras minst fjorton dagar förut. Finnes för den samfällighet, från vilken expropriation sker, känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan må kallelsen översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att kallelsen tillställes någon, som äger behörighet härtill, eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare, må kallelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig. Delgives kallelse på sätt som sist nämnts, skall uppgift om vilken delägare kallelsen tillställts intagas i kungörelsen om sammanträdet, och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan eller å annan lämplig plats inom kommunen.

Där förordnande enligt 47 § tredje stycket meddelats, skall anspråk på betalning ur expropriationsersättningen, varom i nämnda lagrum förmäles, skriftligen framställas hos Konungens befallningshavande senast å åttonde dagen före sammanträdet för fördelning av ersättningen; underlåtenhet att väcka dylikt anspråk må dock ej läggas någon till last såsom försummelse i bevakande av honom eller annan tillkommande rättighet. Framställes ej anspråk som nu sagts, och påyrkar ej heller någon av fastighetsägarna senast vid sammanträdet fördelning av ersättningen, må den tillhandahållas fastig-

hetsägarna för samfälld räkning. Göra ej dessa inom tio år från sammanträdet anspråk på ersättningen, må densamma lyftas av den exproprierande, såframt denne för sådant ändamål anmäler sig hos Konungens befallningshavande under elfte året efter sammanträdet. Sker ej sådan anmälan, tillfalle beloppet kronan. Erinran om vad i detta stycke stadgats skall, i fall varom nu är fråga, intagas i kallelse och kungörelse.

Framställer innehavare av fordran anspråk som i femte stycket sägs, och har gravationsbevis rörande den fastighet anspråket avser icke ingivits, åligger Konungens befallningshavande att ofördröjligen på den exproprierandes bekostnad anskaffa sådant bevis.

Innehades exproprierad — — — skall förfaras.

59 §.

Hava parterna — — — överenskommelsen fastställd av rätten.

Vill den — — — meddela fastställelse.

Överenskommelse om — — — part, fastställd av rätten.

Fastställelse må — — — såsom fideikommiss.

Där rätten jämlikt andra stycket fastställer överenskommelse om expropriationsersättning för jordområde eller annat, som är samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, meddele rätten tillika på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna förordnande enligt 47 § tredje stycket.

95 §.

Hava vid — — — godkänt överenskommelsen.

Är den mark, till vilken nyttjanderätt upplåtes, samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, meddele rätten tillika på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna förordnande enligt 47 § tredje stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

I fråga om expropriationsmål, vari stämning utfärdats före den 1 juli 1934, skola bestämmelserna i denna lag äga tillämpning, därest vid nämnda tid fördelning av expropriationsersättningen ej ägt rum. Har rätten före lagens ikraftträdande meddelat fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning eller å överenskommelse om expropriationsersättningen, må det oaktat på begäran av den exproprierande eller fastighetsägare förordnande enligt 47 § tredje stycket meddelas. Om framställd begäran skall genom rättens eller domarens försorg Konungens befallningshavande genast underrättas, och skall till dess lagakraftägande beslut i den väckta frågan föreligger anstå med fördelning av expropriationsersättningen.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 september 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler riksdagens skrivelse den 29 april 1932 (nr 167) i anledning av väckt motion angående *viss ändring i gällande expropriationslagstiftning* samt anför:

»Enligt *lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation* meddelas tillstånd till expropriation av Konungen. Ägare av fastighet, i avseende varå rätt till expropriation meddelats, är pliktig att, enligt vad Konungen i förordnandet om expropriation föreskrivit, avstå fastigheten eller upplåta nyttjanderätt eller servitutsrätt till densamma. Expropriationsrätt kan jämväl meddelas i avseende å särskild rätt som besvärar fastighet. Den som erhållit tillstånd till expropriation har att till underrätten i den ort där fastigheten är belägen utverka stämning å fastighetens ägare samt andra uppgivna sakägare; såsom sakägare anses dock icke innehavare av fordran för vilken fastigheten häftar. Vid rätten skall den exproprierande enligt 16 § förete gravationsbevis rörande fastigheten. Då målets förberedande handläggning vid rätten avslutats, skall, såvitt ej parterna rörande expropriationsersättningen träffat överenskommelse vilken av rätten jämlikt 59 § fastställes, tillsättas nämnd för bestämmande av expropriationsersättningen. Denna skall bestämmas i penningar att utgå på en gång. När nämndens beslut angående ersättningen föreligger, återupptages målet av rätten. Under förutsättning att nämndens uppskattning icke är behäftad med felaktighet i vissa i lagen närmare angivna hänseenden såsom att den bestämda ersättningen går utöver det yrkade beloppet eller under det erbjudna, har rätten enligt 47 § att fastställa uppskattningen. Expropriationsersättning som blivit av rätten fastställd skall enligt 48 § nedsättas hos Konungens befallningshavande. Vid nedsättningen skall den exproprierande till Konungens befallningshavande ingiva — jämte andra handlingar — gravationsbevis rörande fastigheten. Konungens befallningshavande utbetalar nedsatta medel till den som är till desamma berättigad. Särskilda bestämmelser angående utbetalningen meddelas i 57 § för de fall att fastigheten besväras av sökt eller beviljad inteckning för fordran eller kan jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling. Vid utbetalningen

skola då tillämpas stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom. Sammanträde för fördelningen skall hållas så snart ske kan. Till sammanträdet skola på närmare angivet sätt genom Konungens befallningshavandes försorg kallas fastighetens ägare samt innehavare av fordran som skall utgå ur ersättningen och innehavare av annan särskild rätt till fastigheten. — En fastighet som exproprieras övergår till nye ägaren fri från inteckning och annan särskild rätt. Den som har fordran, för vilken fastigheten svarar, skall såsom framgår av det förut sagda erhålla betalning för sin fordran ur expropriationsersättningen i den mån denna lämnar tillgång härtill. Enligt vad som angives i 24 § 2 mom. förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom skall, om intecknad egendom allenast till en del exproprieras eller ock nyttjanderätt eller servitutsrätt till intecknad egendom upplåtes samt i något av dessa fall vid expropriationsersättningens fördelning betalning utfaller å intecknings huvudstol, inteckningen till motsvarande belopp vara utan verkan.

I en vid *1932 års riksdag* inom andra kammaren väckt motion, nr 372, hemställde herr Andersson i Grimbo, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till sådan ändring av gällande expropriationslagstiftning, att skifteslag i stället för inteckningshavare i vissa fall måtte äga uppbära expropriationsersättning.

Motionären hänvisade till en vid motionen fogad bilaga, vilken återgav innehållet i en skrivelse till chefen för justitiedepartementet från motionären jämte två andra personer i egenskap av sysslomän för förvaltning av vissa vid skifte å Lundby by i Lundby socken avsatta samfälligheter. I skrivelsen anfördes huvudsakligen följande:

Från ett av de vid skiftet såsom samfällda avsatta områdena hade för väganläggning exproprierats en areal av 68.9 kvadratmeter. Expropriationsersättningen, som uppginge till 1,134 kronor 41 öre, hade år 1909 nedsatts i länets ränteri. Hos länsstyrelsen hade sysslomännen år 1928 hemställt att få lyfta ersättningen, men länsstyrelsen hade i beslut den 31 december 1928, enär det icke visats, att innehavarna av inteckningar, vilka besvärade ifrågavarande allmänning, medgivit, att ersättningsbeloppet finge utbetalas till sysslomännen, funnit sig för det dåvarande icke kunna vidtaga några åtgärder för beloppets utbetalande. Det i länsstyrelsens beslut angivna villkoret för expropriationsersättningens utbetalande kunde praktiskt taget icke uppfyllas. De fastigheter, som ingått i skiftet, hade varit föremål för åtskilliga delningar, och skifteslaget bestode numera av över 4,000 fastigheter med ett mycket stort antal skilda ägare. Säkerligen vore en avsevärd del av fastigheterna besvärad av inteckningar med rätt till andel i expropriationsersättningen. Vid en fördelning av ersättningen på vederbörande inteckningshavare skulle vid sådant förhållande på de särskilda inteckningarna utfalla ytterligt små belopp. Några anspråk från inteckningshavarna på andel i ersättningen kunde då icke antagas framkomma. För övrigt vore med hänsyn till de orimligt stora kostnaderna för anskaffande av gravationsbevis angående samtliga fastigheter fördelning på inteckningshavarna näppeligen att förvänta. Under sådana omständigheter torde det få anses riktigt, att ersättningen komme skifteslaget till godo. Då expropriationslagens bestämmelser icke medgåve en sådan anordning, hemställdes om erforderliga åtgärder för lagändring.

Andra lagutskottet, dit motionen hänvisats, erinrade — efter det redogörelse lämnats för det huvudsakliga innehållet i expropriationslagens nu ifrågavarande stadganden samt för vissa i andra författningar meddelade bestämmelser angående fastighets befriande från inteckningsansvar — att i 31 § gruvestadgan den 16 maj 1884, 9 kap. 69 § vattenlagen, 60 § lagen den 22 juni 1921 om ströängars indragande till kronan och 2 § lagen den 8 april 1927 om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal, funnes bestämmelser om fördelning av ersättning, vilka väsentligen hänvisade till stadgandena om fördelning av köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom. Indirekt hänvisade även 13 § lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled till dessa stadganden.

Utskottet anförde i sitt utlåtande i anledning av motionen följande:

Det syntes utskottet otvivelaktigt, att den i expropriationslagen föreskrivna ordningen för fördelning av expropriationsersättning under vissa omständigheter kunde medföra avsevärda olägenheter. Utskottet syftade på de i motionen berörda fall, då expropriationen avsåge mark, som vore samfälld för ett stort antal fastigheter. Skyldigheten att anskaffa gravationsbevis för samtliga de fastigheter, vilka hade del i det exproprierade området, kunde i dessa fall åsamka den exproprierande betydande kostnader. För vederbörande myndighet, på landet domhavanden, vore i dylika fall utfärdandet av erforderligt antal gravationsbevis ett stundom betungande och för de löpande sysslorna hinderligt arbete. Likaledes kunde själva fördelningsförfarandet i de nu åsyftade fallen vara synnerligen tidsödande och krävande för personalen inom länsstyrelserna.

De kostnader och det arbete, som nedlades på att åstadkomma en lagenlig fördelning av expropriationsersättningen, syntes emellertid icke alltid uppvägas av däremot svarande resultat. För innehavare av fordringsinteckningar vore det ofta olägligt att erhålla avbetalning å huvudstolen av den intecknade fordringen, därest den efter expropriationen återstående delen av det intecknade erbjöde fullt betryggande säkerhet för fordringen i dess helhet. Sådant fall kunde lätt inträffa om den andel av expropriationsersättningen, som belöpte å en ifrågavarande intecknad fastighet, utgjorde ett ringa belopp. Över huvud torde kunna påstås, att i de fall, i vilka ett stort antal fastigheter hade del i det exproprierade området och expropriationsersättningen icke uppginge till ett högt belopp, de, som i första hand ägde rätt till andel i expropriationsersättningen, nämligen innehavarna av fordringsinteckningar i fastigheterna, ofta stode likgiltiga inför utsikten att erhålla betalning vid fördelning av ersättningen eller hyste önskan att icke behöva mottaga dylik avbetalning.

Beträffande den s. k. ensittarlagen hade förhållanden motsvarande de nu antydda trätt i dagen och föranlett vissa lagändringar. Om den mark, som enligt ensittarlagen löstes, vore samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, skulle betalning ur löseskillingen icke tilläggas innehavare av fordran eller rättighet, för vilken någon av fastigheterna häftade, med mindre denne eller annan sådan rättsägare i den fastigheten inom viss tid framställt anspråk därpå hos Kungl. Maj:ts befallningshavande. Om anspråk ej framställdes inom den angivna tiden och ej heller någon av delägarna i marken senast vid sammanträdet för fördelning av löseskillingen påyrkade fördelning av denna, skulle den tillhandahållas delägarna för samfälld räkning, och dessa hade att inom tio år göra anspråk på densamma. De skäl, som vid tillkomsten av dessa ändringar i ensittarlagen anförts av föredragande departementschefen, syntes utskottet till väsentliga delar vara tillämpliga jämväl på fall av ex-

propriation enligt expropriationslagen, för så framt expropriationen avsåge allenast ett obetydligt område.

Vad beträffade de betänkligheter mot att för expropriationslagens del införa ett förenklat förfarande liknande det numera för nämnda fall i ensittarlagen stadgade, som kunde ligga i farhågor för att innehavare av fordringsinteckningar och med dem likställda rättsägare skulle bliva utsatta för rättsförlust, kunde erinras om lagen den 29 maj 1931 om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för inteckning i stamfastighet. Enligt denna lag gällde, att område, som avstyckats från mark, samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, genom ett kungörelseförfarande kunde bliva befriat från ansvar för fordringsinteckningar i stamfastigheterna, såframt omständigheterna utgjorde grund för antagande, att inteckningshavares säkerhet icke därigenom avsevärt minskades. Det tillkomme enligt lagen domstol att avgöra, huruvida sådana omständigheter förelåge. Genom att domstols medverkan alltid krävdes för expropriation, vore en förutsättning för handen för att i expropriationslagen upptaga enahanda villkor för ett förenklat förfarande.

Vid övervägande av de nu anförda omständigheterna funne utskottet skäl att förorda en utredning angående möjliga förenklingar av förfarandet för expropriationsersättningens fördelning vid expropriation med avseende å mark, som vore samfälld för ett flertal fastigheter. Givet vore, att vid utredningen borde iakttagas att rättsägarnas rätt icke finge äventyras. I den mån beträffande andra lagar än expropriationslagen förelåge spörsmål av nu ifrågavarande slag, syntes utredningen böra avse även dessa lagar.

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att riksdagen, i anledning av motionen, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, huruvida och på vad sätt nu gällande regler om fördelning av expropriationsersättning ävensom de andra regler om ersättningsfördelning, som kunde komma i fråga, skulle kunna förenklas i vad de avsåge ersättning beträffande mark, som vore samfälld för ett flertal fastigheter, samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda.

Utskottets hemställan bifölls av kamrarna utan debatt; beslutet anmäldes för Kungl. Maj:t genom riksdagens förut omförmälda skrivelse den 29 april 1932.

I anledning av vad sålunda förekommit har inom justitiedepartementet utarbetats en *promemoria jämte utkast till lag angående ändrad lydelse av 47, 48 och 57 §§ expropriationslagen.* Utkastet torde såsom bilaga få fogas vid detta protokoll. Vid utkastets utarbetande hava dels vissa bestämmelser i 14 § lagen den 18 juni 1925 om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område (den s. k. ensittarlagen) och dels vissa stadganden i 15—19 §§ lagen den 29 maj 1931 om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för inteckning i stamfastighet tjänat såsom förebild. För att de föreslagna bestämmelserna om ett förenklat fördelningsförfarande skola äga tillämpning kräves enligt utkastet, att det som exproprieras är samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, samt att omständigheterna utgöra grund för antagande, att säkerheten för innehavarna av fordringar, för vilka en eller flera av fastigheterna svara, icke av-

sevärt minskas genom expropriationen. Prövningen huruvida dessa villkor i ett givet fall äro uppfyllda skall ankomma på domstolen som handlägger expropriationsmålet. Prövningen anställes emellertid icke ex officio utan förutsätter begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna, och denna begäran måste framställas innan rätten meddelat fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning och därmed skilt sig från målet. Därest rätten finner sig kunna bifalla en dylik begäran, skall rätten i sammanhang med beslut om fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning förordna, att betalning ur expropriationsersättningen icke må tilläggas innehavare av fordran, för vilken någon av de fastigheter som äga del i samfälligheten häftar på grund av sökt eller beviljad inteckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken, med mindre denne eller annan sådan rättägande i den fastighet gör anspråk därpå. Sådant anspråk skall framställas hos Konungens befallningshavande viss tid före sammanträdet för fördelning av expropriationsersättningen. Så snart anspråk som nu avses framställes, skall fördelning av ersättningen, såvitt den belöper å den fastighet som beröres av anspråket, ske i vanlig ordning. Framställes däremot icke något anspråk varom nu är fråga, och påyrkar ej heller någon av fastighetsägarna fördelning av ersättningen, må den tillhandahållas fastighetsägarna för samfälld räkning. Göra ej dessa inom tio år anspråk på ersättningen, må den lyftas av den exproprierande. Om denne ej anmäler sig under elfte året efter sammanträdet och begär att få lyfta beloppet, tillfaller det kronan. De nya bestämmelserna föreslås skola äga tillämpning jämväl å äldre expropriationsmål; dock naturligen icke i fall då fördelning av expropriationsersättningen redan ägt rum när lagändringen träder i kraft.

Genom remiss den 10 november 1932 hava över promemorian och lagutkastet infordrats utlåtanden från länsstyrelserna och överståthållarämbetet, varjämte Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges allmänna hypoteksbank och Sveriges skogsägareförbund lämnats tillfälle att avgiva utlåtande i ärendet. Utlåtanden hava inkommit från nämnda myndigheter och sammanslutningar. Vid en del utlåtanden från länsstyrelser finnas fogade yttranden, som införskaffats från överlantmätare.

I promemorian hade till en början behandlats frågan om *behovet av lagändringar*, i vilken fråga anfördes följande:

I sakens natur låge, att sådana särskilda bestämmelser om fördelning av ersättning beträffande mark, samfälld för ett flertal fastigheter, som ifrågasattes i riksdagens skrivelse, icke borde meddelas i vidare mån än de påkallades av ett praktiskt behov. Annat hade tydligen ej heller av riksdagen avsetts.

Under det att i fråga om expropriationslagen framträtt behov av lagändring — fall liknande det i motionen omnämnda från Lundby hade enligt uppgift förekommit på andra håll — hade såvitt känt vore svårigheter av ifrågavarande art icke förelegat vid fördelning av ersättning enligt gruvestadgan, vattenlagen, flottningslagen, ströängslagen eller lagen om inteckningshavares rätt till betalning ur brandskadeersättning. Åtminstone vad anginge vissa

av dessa lagar torde det jämväl få anses mycket osannolikt att sådana svårigheter skulle uppkomma.

Med hänsyn härtill syntes för det dåvarande böra framläggas förslag till ändring allenast i expropriationslagen. I samband därmed att yttranden över dylikt förslag avgåves av myndigheter och andra torde upplysning komma att lämnas, huruvida i övrigt framträtt behov av ändring i gällande regler om fördelning av ersättning beträffande mark, som vore samfälld för ett flertal fastigheter.

En begränsning av lagstiftningsuppgiften att avse endast expropriationslagen syntes i dåvarande läge så mycket mera befogad som ett enhetligt system för undanröjande av de olägenheter, som kunde tänkas uppkomma vid fördelning av ersättning beträffande samfälld mark, icke torde stå till buds, samt svårigheterna att erhålla en tillfredsställande ordning torde vara väsentligen större i övriga lagar, som här kunde komma i fråga, än i expropriationslagen. På sätt utskottet angående expropriationslagen antytt, syntes det av utskottet ifrågasatta förenklade förfarandet vid fördelning av ersättning beträffande samfälld mark icke böra komma till användning förrän efter prövning av domstol. Genom att domstols medverkan alltid krävdes för expropriation, vore, såsom utskottet framhållit, en förutsättning för handen att i expropriationslagen införa bestämmelser om dylik prövning. Vad anginge övriga lagar, som här vore av betydelse, saknades, med undantag möjligen för vattenlagen, denna förutsättning för anordnande av domstolsprövning.

Länsstyrelserna i tolv län hava förklarat sig kunna vitsorda, att behov föreligger av enklare regler för fördelning av expropriationsersättning för jordområde eller annat, som är samfällt för ett flertal fastigheter med skilda ägare. I ett par av yttrandena omnämnas några särskilda fall då expropriation skett från samfälligheter med många ägare. Sålunda upplyser länsstyrelsen i Stockholms län att den ännu icke kunnat verkställa fördelning av två år 1923 nedsatta expropriationsersättningar avseende samfälld mark. Ersättningsbeloppen uppginge i ena fallet till 2,370 kronor och i andra fallet till 5,003 kronor jämte ränta. Antalet fastigheter som berördes av expropriationen utgjorde i vartdera fallet omkring 500. Överlantmätaren i Kopparbergs län förklarar, att särskilt för Kopparbergs län med dess många socken- och byundantag, som ofta äro samfällda för ett flertal fastigheter, stundom flera hundra eller tusen, en sådan lagändring som den ifrågasatta är uppenbart påkallad av praktiska behov. Visserligen vore det så, att expropriationer efter tillkomsten av lagen om vägrätt ej vore så ofta förekommande som före sagda lags tillkomst. Men när expropriationer förekomme hörde det särskilt i mellersta och övre Dalarna till undantagen, att någon dylik samfällighet icke vore berörd därav.

Länsstyrelserna i tio län tillstyrka lagändring enligt det remitterade förslaget utan att dock göra något särskilt uttalande angående behovet därav.

Länsstyrelserna i två län och överståthållarämbetet förklara sig icke ur egen erfarenhet kunna bestyrka behovet av lagändring men biträda det framlagda förslaget.

Vad angår frågan huruvida ändring kan anses behövlig jämväl i annan författning än expropriationslagen hava tretton länsstyrelser, överståthållarämbetet och överlantmätaren i Kopparbergs län uttalat, att de icke funnit behov

föreligga av ändring i någon annan författning än den nyssnämnda. Sveriges skogsägareförbund förklarar likaledes, att det icke har någon erfarenhet av att i vidare mån än såvitt angår expropriationslagen behov framträtt av ändring i gällande regler om fördelning av ersättning beträffande mark, som är samfälld för ett flertal fastigheter.

Ändring i annan författning än expropriationslagen ifrågasättes allenast av fyra länsstyrelser, nämligen länsstyrelserna i Uppsala län, Kristianstads län, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län. Länsstyrelsen i Uppsala län har anfört att det ej lärer vara uteslutet att vid platser, där vattenreglering kan komma till användning, områden, avsatta för skifteslag, kunna bliva föremål för ersättningsanspråk enligt vattenlagen. Länsstyrelsen i Kristianstads län ifrågasätter om icke enahanda bestämmelser som föreslagits till införande i expropriationslagen borde meddelas beträffande ersättning enligt vattenlagen. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län vill framhålla, att behov av ändring i gällande regler om fördelning av ersättning beträffande mark, som är samfälld för ett flertal fastigheter, visat sig föreligga jämväl i fråga om vattenlagen. Länsstyrelsen i Malmöhus län slutligen har förklarat, att svårigheter av den art, som åsyftas i riksdagens skrivelse i ärendet, framträtt icke endast vid fördelning av ersättning enligt expropriationslagen utan även vid fördelning av ersättning enligt gruvestadgan och vattenlagen. Däremot vore länsstyrelsen icke i tillfälle att med stöd av vunnen erfarenhet påvisa, att behov av lagändring framträtt i fråga om flottningslagen, ströängslagen eller lagen om inteckningshavares rätt till betalning ur brandskadeersättning. Emellertid kunde länsstyrelsen för sin del icke finna det riktigt, att den mer eller mindre tillfälliga omständigheten, huruvida svårigheter av ifrågavarande slag verkligen framträtt, bleve avgörande för frågan om lagändring eller ej. Enligt länsstyrelsens mening borde en lagändring vara tillräckligt motiverad därmed att gällande fördelningsregler vid tillämpning i fall, som mer eller mindre ofta kunde ifrågakomma, vore olämpliga. — Vad angår sistnämnda länsstyrelses erfarenheter av fördelningssvårigheter enligt vattenlagen och gruvestadgan har länsstyrelsen upplyst, att vid tiden för remissvarets avgivande hos länsstyrelsen vore anhängiga två ärenden som belyste svårigheterna av ett fördelningsförfarande enligt gällande regler och därjämte visade vilket tidskrävande arbete kunde vara förbundet med handläggningen av hithörande ärenden. Det ena ärendet gällde ersättning för områden som enligt beslut av vattendomstolen skulle få inlösas till en hamnanläggning. Det andra ärendet avsåg fördelning av löseskilling som bestämts vid förrättning enligt 31 § gruvestadgan. — Enligt vad länsstyrelsen sedermera upplyst har i det förra ärendet fördelning av ersättningen numera ägt rum.

En fråga som i ett par av utlåtandena behandlats är den huruvida det bör ankomma på *domstolen* eller på *annan myndighet* — i så fall länsstyrelsen — att avgöra om i ett givet fall förhållandena äro sådana att det förenklade fördelningsförfarandet må komma till användning. I denna fråga hava länssty-

relserna i Kristianstads län och Malmöhus län uttalat den uppfattningen att den ifrågavarande prövningen bör ankomma på länsstyrelsen. Den förra länsstyrelsen förklarar, att den finner bestämmelsen i 47 § att där nämnt förordnande skall meddelas av rätten vara mindre lämplig. Det torde, enligt länsstyrelsens mening, kunna antagas, att åtminstone fastigheternas ägare sällan komme att framställa sådan begäran som i det föreslagna tredje stycket i 47 § omnämndes, och detta särskilt i sådana fall då delägarna vore många samt de på fastigheterna belöpande andelarna små d. v. s. just i sådana fall då det vore önskvärt att uppdelningsförfarandet kunde undvikas. Försummade nu vederbörande att före expropriationsmålets avgörande framställa dylik begäran, vore möjligheten till det enklare förfarandets användande definitivt avskuren. Det kunde därför tänkas att framställning om sådant förordnande finge ingivas till rätten även sedan denna skilt sig från målet, men detta torde dock vara mindre lämpligt, bland annat därför att förfarandet skulle draga med sig onödiga kostnader. Med hänsyn därtill ansåge länsstyrelsen ifrågavarande rättsförhållanden lämpligen böra ordnas antingen enligt samma regler som i ensittarlagen eller ock så att länsstyrelsen bemyndigades att, därest icke säkerheten för fordringsägarna med hänsyn till de särskilda andelarnas i expropriationsersättningen storlek kunde antagas avsevärt minskas, förfara på sätt i 57 § närmare föreslagits. — Länsstyrelsen i Malmöhus län har påpekat att det remitterade utkastet ansluter sig till de ändringar i ensittarlagen som vidtagits genom lagen den 5 april 1929 men att det mellan utkastet och ensittarlagen i nu förevarande hänseende föreligger den olikhet att enligt utkastet domstol har att avgöra, huruvida det förenklade fördelningsförfarandet skall komma till användning. Länsstyrelsen har vidare anfört:

Det torde icke kunna bestridas, att mellan ensittarlagen och expropriationslagen förelåge den olikhet i förevarande avseende, att under det att ensittarlägenheterna så gott som undantagslöst vore mindre områden, representerande relativt obetydliga värden, så icke alltid vore förhållandet, då fråga vore om områden, som skulle exproprieras. I syfte att förhindra att innehavare av fordringsinteckningar och med dem likställda rättsägare bleve utsatta för rättsförlust hade det därför ansetts nödigt stadga, att en prövning skulle äga rum, huruvida de enklare fördelningsreglerna kunde tillämpas utan att inteckningshavares och vissa andra rättsägares rätt träddes för nära.

I de många fall då länsstyrelsen haft att fördela ersättning enligt expropriationslagen för samfälld mark, hade det hittills alltid gällt i och för sig obetydliga belopp, vilka, fördelade på de särskilda fastigheterna, mången gång belöpt sig till endast en eller annan krona eller allenast ören. Detta torde sammanhänga därmed, att de samfälligheter, som funnes inom länet, i allmänhet icke representerade några större värden. Emellertid kunde icke bortses från att en samfällighet kunde hava ett sådant värde, att expropriation av samfälligheten eller del därav vore av verklig betydelse för en inteckningshavares säkerhet. Så kunde vara förhållandet, om samfälligheten utgjordes av ett strömfall eller av skogsmark eller av mark inom stadsplanelagt område. Dylika fall, även om de hörde till undantagen, måste givetvis beaktas. Då fråga vore om expropriationslagen, torde det sålunda icke kunna undgås, att en prövning ägde rum, huruvida omständigheterna medgåve tillämpning av det förenklade fördelningsförfarandet. Emellertid borde härvid ej förbises, att det icke vore fråga om någon beskärning av inteckningshavares eller annan

rättsägares rätt till andel i ersättningen, utan endast att därest omständigheter förelåge, som gåve anledning antaga, att säkerheten icke avsevärt minskades genom expropriationen, göra sådan rättsägares rätt att vid fördelningen utfå andel i ersättningen beroende av särskild anmälan från rättsägarens sida. Ett dylikt avgörande syntes länsstyrelsen vara en fråga, som ägde det samband med själva fördelningsförrättningen, att det lämpligen borde avgöras av samma myndighet, som verkställde fördelningen. Detta torde vara så mycket naturligare, som verkställighetsfrågor hittills ansetts böra tillkomma de exekutiva myndigheterna. Den utredning, som erfordrades för avgörande, huruvida förutsättningar för det enklare fördelningsförfarandets tillämpning förelåge eller icke, torde utan större svårighet kunna av länsstyrelsen införskaffas.

Såsom en brist i förslaget måste vidare anses, att det mindre omständliga fördelningsförfarandet icke kunde under några omständigheter komma till användning, därest ej den exproprierande eller någon fastighetsägare i expropriationsmålet framställde yrkande därom. Underlåtenhet att framställa dylikt yrkande kunde bero antingen på att sakägarna saknade kännedom om lagens stadganden eller därpå att de av en eller annan anledning funne saken betydelselös eller utan större ekonomiskt intresse. Utebleve sådant yrkande i expropriationsmålet, vore därmed slutligen avgjort, att det omständligare förfarandet måste användas. I denna fråga torde emellertid även staten hava ett intresse såtillvida, som det icke kunde anses tillfredsställande, att statens myndigheter onödigtvis skulle betungas med ett tidsödande arbete, som icke fyllde något som helst förnuftigt ändamål. Med hänsyn härtill borde, om syftet med lagändringen skulle ernås, i varje fall uppställas fordran på att frågan om fördelningsreglerna bleve föremål för obligatorisk prövning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har icke framställt erinran mot förslaget att den ifrågavarande prövningen skall ankomma på domstolen men har — i anledning av vad det remitterade utkastet innehåller därom att denna prövning förutsätter begäran av den exproprierande eller av fastighetsägare — anmärkt, att det synes länsstyrelsen lämpligare att rätten, oberoende av parts framställning, ex officio avgör frågan om fördelning av ersättningen. Till stöd för denna anmärkning har länsstyrelsen anfört, att en på okunnighet om lagens innehåll eller på förbiseende beroende underlåtenhet att framställa begäran om ett förenklat förfarande vid fördelningen icke vore otänkbar och skulle medföra — därest förslaget i denna del bleve antaget — att det förenklade förfarandet icke kunde tillämpas trots att förutsättningarna i övrigt vore för handen.

I detta sammanhang må redogörelse lämnas för innehållet i utlåtandet från Svenska sparbanksföreningens styrelse. Styrelsen vill erinra om att den i utlåtande den 18 januari 1930 över förslag till lag om vissa av samfälld mark avstyckade eller avsöndrade områdens befriande från inteckningsansvar dels framhållit, att styrelsen icke kunnat undgå att beakta, att den ena författningen efter den andra berett möjlighet för fastighetsägare att förminska sina borgenärers inteckningssäkerhet utan deras medgivande eller hörande samt att dessa minskningar, ju oftare de inträdde, kunde erhålla reell betydelse för inteckningshavare, dels ock hemställt om en sådan anordning, att de inteckningshavare, som särskilt begärde det, i dylika fall skulle kunna göra anspråk på direkt underrättelse rörande ansökningar om ändringar i deras inteckningars

omfattning. Styrelsen funne också i nu förevarande fall principiellt samma skäl tala för att underrättelse skulle lämnas inteckningshavare som särskilt anhölle därom. Då emellertid den genom förslaget vederbörande domstol ålagda skyldigheten att pröva, att säkerheten för inteckningshavare icke avsevärt minskades genom expropriationen, syntes förebygga att vederbörande rättsägares rätt äventyrades eller att förfarandet av praktiska skäl bleve alltför förenklat, hade styrelsen ej ansett kravet på det förut nämnda underrättelseförfarandet vara ett oeftergivligt villkor för den nya lagstiftningens införande.

Svenska bankföreningen och styrelsen för Sveriges allmänna hypoteksbank hava förklarat sig icke hava något att erinra mot det remitterade utkastet.

Vissa mot utkastet framställda detaljanmärkningar komma senare att bliva föremål för behandling.

I en den 4 november 1932 ingiven framställning har *Föreningen mellan ombudsmännen hos Sveriges landshypoteksföreningar* — under åberopande att genom riksdagens nu förevarande skrivelse den 29 april 1932 fråga om ändring i expropriationslagen, eventuellt även i andra lagar, vore bragt under Kungl. Maj:ts prövning — hemställt om sådana ändringar i åtminstone expropriations- och ensittarlagarna att *inteckningshavare* må kunna, utan att riskera rättsförlust, till förmån för annan inteckningshavare eller fastighetsägaren, *avstå från lyftande av hos länsstyrelsen nedsatt löseskilling.*

Till stöd för denna hemställan har föreningen anfört i huvudsak följande:

Genom lagen den 5 april 1929 hade i 14 § ensittarlagen införts bestämmelser om ett preklusionsförfarande för det fall att den mark som skulle lösas vore samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare. Härigenom hade beretts såväl fastighetsägare som inteckningshavare praktiska fördelar. Under förutsättning att ingen inteckningshavare eller fastighetsägare anmälde anspråk på löseskillingen, finge fastighetsägarna såsom delägare i samfälligheten andelar i löseskillingen, vilken således ej skulle fördelas på inteckningshavarna. För inteckningshavare öppnades i dylikt fall möjlighet att — för den händelse de med hänsyn till fastighetens värde och inteckningarnas förmånsrättsläge ansåge sig ej böra göra anspråk på löseskillingen — avstå härifrån utan att detta övade någon inverkan på inteckningarna. I andra fall enligt ensittarlagen liksom alltid enligt expropriationslagen vore en inteckningshavare nödsakad att uppbära löseskillingen i den mån den belöpte på inteckningens kapital. Genom Kungl. Maj:ts utslag i ett mål, som funnes refererat i Nytt juridiskt arkiv 1930 sid. 536, vore nämligen fastslaget att, så fort löseskilling belöpte på intecknat kapital, likvid ansåges utfalla å kapitalet, vilket förhållande åter hade till följd att det intecknade kapitalbeloppet nedskures med motsvarande summa. Skulle nu i expropriationslagen — och eventuellt i andra närstående lagar — införas ett preklusionsförfarande, liknande det i ensittarlagen tillkomna, skulle därmed vissa fördelar otvivelaktigt åstadkommas. Men steget syntes böra tagas ännu längre. Ifrågavarande lagar syntes böra ändras i den riktningen, att innehavare av fordringsinteckning skulle kunna, utan att riskera rättsförlust genom inteckningens nedskärning, avstå likvid ur nedsatt ersättningsbelopp till förmån för vederbörande fastighetsägare eller annan inteckningshavare. Därigenom

skulle dels undanröjas den olägenheten att inteckningshavaren nödgades taga likvid i fall då han ej hade något intresse av sådan likvid, och dels den fördelen vinnas, att fastighetsägaren i stället finge uppbära löseskillingen. Fastighetsägarna skulle därigenom bliva mera benägna att upplåta områden för egnahemsbildning och andra ändamål, om de kunde räkna med att få uppbära löseskillingarna. Mången gång kunde ej heller fastighetsägaren förstå, att löseskillingen skulle behöva tillgripas av inteckningshavaren, som måste anses hava tillräcklig säkerhet i den återstående fastigheten. Särskilt utsattes hypoteksföreningarna, som ju innehade första inteckningssäkerhet, för klander därför att de berövade fastighetsägaren löseskilling, som denne vid upplåtelsen räknat med eller åtminstone önskade få uppbära. Det måste väl ock framstå såsom egendomligt att, därest alla vederbörande parter vore eniga om att låta fastighetsägaren lyfta ersättningen, lagen ej skulle kunna anvisa en utväg, varigenom en sådan anordning möjliggjordes till alla parters belåtenhet och utan rättsförlust för inteckningshavaren.

Departementschefen.

I åtskilliga utlåtanden, som avgivits över den inom departementet utarbetade promemorian vitsordas, att svårigheter uppkommit vid fördelning av ersättning för mark eller annat som exproprierats från en samfällighet tillhörande ett större antal fastigheter. I flera fall har det till och med inträffat, att gällande bestämmelser överhuvud ej kunnat tillämpas, med påföljd att fördelning av expropriationsersättningen ej kommit till stånd. Det lärer således vara ådagalagt, att behov föreligger av ett förenklat förfarande vid fördelning av ersättning enligt expropriationslagen för mark som är samfälld för ett flertal fastigheter.

Beträffande spörsmålet huruvida ett motsvarande förenklat förfarande bör genomföras jämväl i fråga om fördelning av ersättning enligt vissa andra författningar, hava de flesta som särskilt yttrat sig i denna fråga förklarat att behov därav ej föreligger. Fyra länsstyrelser hava emellertid härutinnan uttalat annan mening. Endast två av dessa hava dock av egen erfarenhet kunnat bestyrka att svårighet mött vid tillämpning av gällande fördelningsregler, och detta har varit fallet allenast då det gällt ersättning enligt vattenlagen och gruvestadgan. Vid sådant förhållande lärer anledning icke föreligga att till närmare övervägande upptaga fråga om ändring i andra författningar än de båda sistnämnda.

Vad angår vattenlagen innehåller densamma redan nu en bestämmelse som möjliggör att ersättning, med förbigående av inteckningshavarna, kan utbetalas till vederbörande fastighetsägare. Ersättning som bestämts enligt vattenlagen skall i regel nedsättas hos Konungens befallningshavande och, om den fastighet som är i fråga häftar för fordran, fördelas i exekutiv ordning. Men i visst fall där vattendomstolen finner förlust av vattenkraft eller skada eller intrång å fast egendom vara väsentligen utan betydelse för fordringsägarens säkerhet erfordras, enligt bestämmelse i 9 kap. 54 § andra stycket vattenlagen, ej nedsättning av ersättning för vattenkraften, skadan eller intrånget, vilket innebär, att ersättningen skall erläggas till den vilken ersättningen tillerkänts, i allmänhet fastighetsägaren. Ifrågavarande bestämmelse gäller visserligen icke i alla fall då ersättning skall utgå enligt vattenlagen; den gäller t. ex. icke beträffande ersättning för fast egendom som skall lösas.

Det torde emellertid icke vara lämpligt att vid sidan av denna bestämmelse införa ett nytt stadgande av liknande innehåll, vilket — jämte den nyssnämnda bestämmelsen — skulle gälla i fall då den av vattendomstolen bestämda ersättningen avsåge en samfällighet tillhörande ett större antal fastigheter. På grund härav och då i allt fall behov av ändringar i vattenlagens fördelningsregler framträtt endast i mycket få fall — att märka är att ersättning enligt vattenlagen för inlösen av fast egendom mestadels torde uppgå till så stora belopp att det ej gärna kan ifrågakomma att avvika från de vanliga fördelningsreglerna — synes för närvarande ändring ej böra vidtagas i nämnda lag. — Beträffande gruvestadgan hava såvitt känt är fördelningssvårigheter förelegat allenast i ett enda fall, och anledning lärer vid sådant förhållande ej heller föreligga att nu föreslå ändring i denna stadga. Det kan för övrigt anmärkas att domstol icke medverkar vid bestämmande av ersättning enligt gruvestadgan. Om man, såsom senare kommer att förordas, fasthåller vid att det skall ankomma på domstol att pröva huruvida ett förenklat fördelningsförfarande bör komma till stånd, skulle alltså en dylik prövning icke kunna inordnas såsom ett led i nu gällande förfarande vid ersättningens bestämmande.

Det i skrivelsen från hypoteksombudsmannaföreningen behandlade spörsmålet om beredande av möjlighet för innehavare av fordringsinteckning att utan rättsförlust avstå betalning ur nedsatt belopp till förmån för fastighetsägare eller annan inteckningshavare har tidigare varit föremål för uppmärksamhet (proposition nr 19 till 1927 års riksdag sid. 29, 36 och 39 samt proposition nr 4 till 1929 års riksdag sid. 21). Såsom dåvarande chefen för justitiedepartementet anfört vid behandling den 6 oktober 1928 av frågan om begränsning eller avlösning av fastighets ansvar för inteckning förtjänar det av hypoteksombudsmannaföreningen berörda spörsmålet att uppmärksammas. Det torde emellertid knappast vara ägnat att upptagas till behandling i sammanhang med de nu ifrågasatta bestämmelserna om ett förenklat förfarande vid fördelning av expropriationsersättning beträffande samfälligheter.

Med vissa kompletterande stadganden och jämkningar har det förut omnämnda utkastet synts vara av beskaffenhet att kunna läggas till grund för lagstiftning. I huvudsaklig överensstämmelse med ifrågavarande utkast har alltså inom justitiedepartementet utarbetats förslag till *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.* Anledning har icke ansetts föreligga att frångå den i utkastet intagna ståndpunkten, att det bör ankomma på domstolen — och icke på länsstyrelsen — att pröva huruvida i ett givet fall förhållandena äro sådana att det förenklade fördelningsförfarandet må komma till användning. De farhågor som i några utlåtanden uttalats, att vederbörande skulle komma att försumma att vid domstolen framställa begäran om tillämpning av det förenklade förfarandet, torde vara överdrivna. Enligt 16 § expropriationslagen i dess nuvarande lydelse skall den exproprierande redan vid expropriationsmålets förberedande handläggning inför rätten förete gravationsbevis rörande fastigheten; i fall där expropriationen avser en samfällighet, skall gravationsbevis företes rörande samtliga de fastig-

heter som hava del i samfälligheten. Om, såsom enligt förslaget skall ske, i 16 § införes ett särskilt stadgande om befrielse från skyldighet att förete gravationsbevis i fall där förordnande om tillämpning av det förenklade fördelningsförfarandet kan ifrågakomma, lärer möjligheten av dylikt förordnande omedelbart komma på tal inför domstolen.

Det nu upprättade förslaget berör 16, 36, 47, 48, 57, 59 och 95 §§ i lagen. I fråga om de särskilda paragraferna må anföras följande.

Enligt det remitterade utkastet skulle i 48 § expropriationslagen vidtagas sådan ändring, att den exproprierande i fall, där rätten meddelat förordnande om tillämpning av det förenklade förfarandet, befriades från den honom eljest åliggande skyldigheten att vid nedsättning hos Konungens befallningshavande av expropriationsersättningen ingiva gravationsbevis rörande fastigheterna. Däremot hade i utkastet icke upptagits något stadgande om undantag från föreskriften i 16 § att gravationsbevis skall företes vid rätten. Då på sätt i ett par av utlåtandena anmärkts den lättnad ur kostnadssynpunkt, vilken är syftet med den föreslagna ändringen i 48 §, icke vinnes med mindre den exproprierande befrias jämväl från åliggandet enligt 16 § att förete gravationsbevis vid rätten, föreslås nu, på sätt nyss antytts, en bestämmelse i *16 §*, enligt vilken företeende av gravationsbevis icke blir obligatoriskt i sådant fall, då förordnande om det förenklade fördelningsförfarandet finnes kunna ifrågakomma. I dylikt fall skall det åligga den exproprierande att, om rätten finner gravationsbevis av nöden för prövning av expropriationsnämndens uppskattning, tillhandahålla sådant bevis.

Då det med hänsyn till innehållet i 38 och 39 §§ lärer kunna inträffa att för expropriationsnämnden uppstår behov av gravationsbevis, torde jämväl nämnden böra ha möjlighet att infordra dylikt bevis. Bestämmelse härom föreslås skola införas i *36 §*.

47 § tredje stycket innehåller stadgande angående förutsättningarna för tillämpning av det förenklade fördelningsförfarandet. Undantagsstadgandena skola såsom förut anmärkts gälla i det fall då expropriationen avser jordområde eller annat, som är samfällt för ett större antal fastigheter med skilda ägare. Denna förutsättning har bestämts på samma sätt som för liknande fall gäller enligt ensittarlagen och lagen om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för inteckning i stamfastighet. I möjligaste mån synes likhet mellan nu ifrågavarande bestämmelser i expropriationslagen och motsvarande stadganden i nyssnämnda båda lagar böra eftersträvas. Det kräves således att det som tages i anspråk genom expropriation är samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare. För tillämpning av de särskilda fördelningsreglerna erfordras ytterligare, att säkerheten för innehavarna av intecknade fordringar eller fordringar enligt 11 kap. 2 § jordabalken icke avsevärt minskas genom expropriationen. Ifrågavarande villkor är hämtat från 15 § lagen om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för inteckning i stamfastighet. — Prövningen huruvida förutsättningarna för tillämpning av de särskilda fördelningsreglerna äro för handen skall ankomma på den domstol som handlägger expropriationsmålet, d. v. s. i regel domstolen i den ort där fastigheten är belägen. I fall som avses i 13 § andra stycket

kan visserligen inträffa, att expropriationsmålet ej handlägges vid ortsdomstolen. Att för detta undantagsfall föreskriva prövning vid ortsdomstolen och ej vid expropriationsdomstolen synes dock ej böra ifrågakomma. — Såväl principiella som praktiska skäl synas tala emot det i ett par av utlåtandena framkomna förslaget att rätten skulle ex officio pröva huruvida i ett givet fall villkoren för meddelande av förordnande om tillämpning av det särskilda fördelningsförfarandet äro uppfyllda. Liksom enligt utkastet är det därför enligt det nu uppgjorda förslaget en förutsättning för prövningens anställande att begäran därom framställes av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna. Rätt att framställa dylik begäran har tillerkänts den exproprierande med hänsyn till den honom för vanliga fall åliggande skyldigheten att anskaffa gravationsbevis — en skyldighet från vilken han har utsikt att vinna befrielse om det förenklade fördelningsförfarandet vinner tillämpning. — Om rätten finner sig kunna bifalla den framställda begäran, skall rätten i sammanhang med beslut om fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning förordna, att betalning ur expropriationsersättningen icke må tilläggas innehavare av fordran, för vilken någon av de fastigheter som äga del i samfälligheten häftar på grund av sökt eller beviljad inteckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken, med mindre denne eller annan sådan rättägande i den fastighet framställt anspråk därpå i viss ordning.

De särskilda fördelningsreglerna skola enligt förslaget införas i *57 §*.

I denna paragrafs andra stycke har vidtagits allenast den jämkningen, att bestämmelserna om fördelning hos överexekutor av köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom angivas hava motsvarande tillämpning 'såvitt ej nedan annorlunda stadgas'.

Då såsom i utkastet och jämväl i det nu upprättade förslaget stadgas fordringsägare, vilken vill utfå betalning ur expropriationsersättningen, har att framställa anspråk härpå viss tid före sammanträdet för fördelning av ersättningen, kräves att viss tid bestämmes för kallelse och kungörelse till sammanträdet. Bestämmelse i sådant avseende, vartill motsvarighet finnes i 14 § andra stycket ensittarlagen, hade i utkastet införts i 57 § tredje stycket. Denna utkastets bestämmelse skulle hava gällt oavsett huruvida i expropriationsmålet meddelats förordnande enligt 47 § tredje stycket eller ej. En länsstyrelse har funnit det lämpligare, att denna bestämmelse inskränktes till att avse endast de fall då dylikt förordnande meddelats. Expropriationsersättningarna utgjorde ofta avsevärda belopp, och de ersättningsberättigade vore då mycket angelägna att så snart som möjligt utfå ersättningarna. Att i de fall, då de ersättningsberättigade vore kända, fordra avsändande av kallelser minst fjorton dagar före sammanträdet skulle, enligt vad denna länsstyrelse vidare anfört, icke sällan medföra betydande ränteförluster för vederbörande.

Då vad sålunda anmärkts icke torde sakna berättigande, har i det nu upprättade förslaget 57 § tredje stycket bibehållits oförändrat samt i ett nytt fjärde stycke stadgats att i sådant fall, då rätten meddelat förordnande enligt 47 § tredje stycket, kallelse till fördelningssammanträdet skall avsändas och dagen därför kungöras minst fjorton dagar förut. — I samma fjärde stycke av 57 § har vidare, efter yrkande i flera av de inkomna utlåtandena, medde-

lats föreskrifter om ett förenklat kallelseförfarande i sådant fall som nyss nämnts. Dessa föreskrifter överensstämma i allt väsentligt med motsvarande stadgande i 14 § (och 6 §) ensittarlagen.

57 § femte stycket angiver huru innehavare av fordran och fastighetsägare må framställa yrkande att utfå andel i den nedsatta expropriationsersättningen samt huru med denna skall förfaras om dylikt yrkande ej väckes. Såsom förebild för dessa bestämmelser har tjänat 14 § tredje stycket ensittarlagen.

I ett sjätte stycke i 57 § har ålagts Konungens befallningshavande att, om innehavare av fordran framställer anspråk på andel i expropriationsersättningen och gravationsbevis angående den fastighet som beröres icke är tillgängligt, ofördröjligen anskaffa dylikt bevis. Gravationsbeviset är erforderligt för att Konungens befallningshavande skall kunna verkställa den påkallade fördelningen på fordringsägarna.

Då det torde finnas utrymme för tillämpning av det förenklade fördelningsförfarandet jämväl i fall då överenskommelse om expropriationsersättningen i enlighet med vad som angives i *59 §* andra stycket eller *95 §* kommit till stånd, upptager det nu upprättade förslaget stadganden härom i nämnda paragrafer.

De nya bestämmelserna föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1934. De torde böra tillämpas jämväl å sådana äldre expropriationsmål, i vilka vid tiden för ikraftträdandet fördelning av expropriationsersättningen ännu ej ägt rum.

I övergångsbestämmelserna har beträffande äldre expropriationsmål medgivits den exproprierande och fastighetsägare att hos rätten, oaktat den redan meddelat fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning eller å överenskommelse om expropriationsersättningen och därmed skilt sig från målet, framställa begäran att förordnande enligt 47 § tredje stycket måtte meddelas. Det har icke ansetts nödigt att lämna några särskilda föreskrifter angående den formella behandlingen av en dylik begäran. Lämpligt torde emellertid vara att rätten, om den ej finner saken uppenbar, på något sätt bereder övriga sakägare tillfälle att yttra sig. Meddelande om sakens behandling vid rätten torde exempelvis kunna lämnas genom kungörelse på sätt i 14 § finnes stadgat om kungörelse till underrättelse för möjligen befintliga okända sakägare.»

Föredraganden uppläser härefter det förut omnämnda, inom departementet upprättade förslaget till lag angående ändring i vissa delar av expropriationslagen av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen angivna ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

H. Stefenson.

Förslag
till
Lag
angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

Härigenom förordnas, att 16, 36, 47, 48, 57, 59 och 95 §§ lagen den 12 maj 1917 om expropriation skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

16 §.

Vid rätten skall företes gravationsbevis rörande fastigheten; dock att, i fall då förordnande enligt 47 § tredje stycket finnes kunna ifrågakomma, gravationsbevis skall företes allenast där rätten vid målets slutliga handläggning prövar sådant erforderligt.

36 §.

Part äge — — — inför nämnden.

Har gravationsbevis rörande fastigheten icke företetts vid rätten, vare den exproprierande skyldig tillhandahålla dylikt bevis, där nämnden finner det erforderligt.

Vid förrättningen — — — föras protokoll.

47 §.

Expropriationsnämndens uppskattning — — — av rätten.

I fråga — — — ej sökas.

Är jordområde eller annat, som tages i anspråk genom expropriation, samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, och utgöra omständigheterna grund för antagande, att säkerheten för innehavarna av fordringar, för vilka inteckning i en eller flera av fastigheterna är sökt eller beviljad eller en eller flera av fastigheterna häfta jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken, icke avsevärt minskas genom expropriationen, förordne rätten på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna i samband med beslut om fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning, att betalning ur expropriationsersättningen icke må tilläggas innehavare av fordran, för vilken någon av fastigheterna sålunda häftar, med mindre denne eller annan sådan rättägande i den fastighet framställt anspråk därpå i den ordning i 57 § femte stycket sägs.

48 §.

Expropriationsersättning, som — — — rättens utslag vunnit laga kraft.

Vid nedsättningen ingive den exproprierande till Konungens befallningsha-

vande rättens utslag jämte bevis att och när utslaget vunnit laga kraft samt, där ej förordnande enligt 47 § tredje stycket meddelats, gravationsbevis rörande fastigheten.

57 §.

Konungens befallningshavande — — — desamma berättigad.

Besväras fastighet av sökt eller beviljad inteckning för fordran, eller kan fastighet jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling, skola i fråga om löseskilling för fastigheten samt, om endast en del av fastigheten exproprierats, beträffande ersättning för skada och intrång å den återstående delen, så ock angående ersättning för upplåtelse av särskild rätt till sådan fastighet, stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom hava motsvarande tillämpning, såvitt ej nedan annorlunda stadgas. Är fastigheten förutom av fordran besvärad av annan särskild rätt, som förminskar fastighetens värde och åtnjuter sämre rätt än fordringen, erhålle fordringsägaren, i den mån det tarvas för fulla gäldandet av hans fordran, betalning såsom om fastigheten icke vore av nämnda rätt besvärad, och varde ersättningen för rättigheten i motsvarande mån förminskad. Har vid bestämmande av ersättning, som i första punkten avses, nämnden gått utöver det belopp fastighetsägaren yrkat, och uppstår efter gäldande av de fordringar, som skola utgå ur ersättningen, överskott, som ej faller inom nämnda belopp, må fastighetsägaren ej uppbära överskottet, utan varde detta återställt till den exproprierande.

Sammanträde för — — — kungörelse stadgas.

Har rätten meddelat förordnande enligt 47 § tredje stycket, skall dagen för sammanträdet städse kungöras på sätt i 14 § stadgas. I sådant fall skall kallelse till sammanträdet avsändas och dagen därför kungöras minst fjorton dagar förut. Finnes för den samfällighet, från vilken expropriation sker, känd styrelse eller annan som är satt att den förvalta, erfordras ej kallelse till de särskilda delägarna i samfälligheten, utan må kallelsen översändas till ledamot av styrelsen eller till förvaltaren; och vare denne, där han ej äger att själv föra talan för samfälligheten, delägarna ansvarig för att kallelsen tillställes någon, som äger behörighet härtill, eller, om sådan ej finnes, kommer till delägarnas kännedom. Finnes ej känd styrelse eller förvaltare, må kallelsen sändas till en av delägarna att vara för dem alla tillgänglig; därjämte skall underrättelse om sammanträdet, såframt socken, stad eller annan sådan menighet är delägare i samfälligheten, översändas till den person eller myndighet, på vilken det ankommer att sammankalla dem som i avseende å talans utförande hava att för menigheten besluta. Delgives kallelse på sätt som sist nämnts, skall uppgift om vilken delägare kallelsen tillställts intagas i kungörelsen om sammanträdet, och skall kungörelsen anslås i socken- eller rådstugan eller å annan lämplig plats inom kommunen.

Där förordnande enligt 47 § tredje stycket meddelats, skall sådant anspråk på betalning ur expropriationsersättningen, varom i nämnda lagrum förmäles, skriftligen framställas hos Konungens befallningshavande senast å åttonde da-

gen före sammanträdet för fördelning av ersättningen; underlåtenhet att väcka dylikt anspråk må dock ej läggas någon till last såsom försummelse i bevakande av honom eller annan tillkommande rättighet. Framställes ej anspråk som nu sagts, och påyrkar ej heller någon av fastighetsägarna senast vid sammanträdet fördelning av ersättningen, må den tillhandahållas fastighetsägarna för samfälld räkning. Göra ej dessa inom tio år från sammanträdet anspråk på ersättningen, må densamma lyftas av den exproprierande, såframt denne för sådant ändamål anmäler sig hos Konungens befallningshavande under elfte året efter sammanträdet. Sker ej sådan anmälan, tillfalle beloppet kronan. Erinran om vad i detta stycke stadgats skall, i fall varom nu är fråga, intagas i kallelse och kungörelse.

Framställer innehavare av fordran anspråk som i femte stycket sägs, och har gravationsbevis rörande den fastighet anspråket avser icke ingivits, åligger Konungens befallningshavande att ofördröjligen på den exproprierandes bekostnad anskaffa sådant bevis.

Innehades exproprierad — — — skall förfaras.

59 §.

Hava parterna — — — överenskommelsen fastställd av rätten.

Vill den — — — meddela fastställelse.

Överenskommelse om — — — part, fastställd av rätten.

Fastställelse må — — — såsom fideikommiss.

Där rätten jämlikt andra stycket fastställer överenskommelse om expropriationsersättning för jordområde eller annat, som är samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, meddele rätten tillika på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna förordnande enligt 47 § tredje stycket.

95 §.

Hava vid — — — godkänt överenskommelsen.

Är den mark, till vilken nyttjanderätt upplåtes, samfälld för flera än tio fastigheter med skilda ägare, meddele rätten tillika på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna förordnande enligt 47 § tredje stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

I fråga om expropriationsmål, vari stämning utfärdats före den 1 juli 1934, skola de nya bestämmelserna äga tillämpning, därest vid nämnda tid fördelning av expropriationsersättningen ej ägt rum; har rätten före den nya lagens ikraftträdande meddelat fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning eller å överenskommelse om expropriationsersättningen, må det oaktat begäran som avses i 47 § tredje stycket framställas av den exproprierande eller fastighetsägare, och skall om så sker med fördelning av expropriationsersättningen anstå till dess lagakraftägande beslut i anledning av den framställda begäran föreligger. Genom rättens eller domarens försorg skall Konungens befallningshavande genast underrättas om begäran som här avses.

Bilaga till departementspromemorian.

Utkast
till
Lag
angående ändrad lydelse av 47, 48 och 57 §§ lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

Härigenom förordnas, att till 47 § lagen den 12 maj 1917 om expropriation skall fogas ett nytt stycke av nedan angivet innehåll samt att 48 § andra stycket och 57 § samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

47 §.

Expropriationsnämndens uppskattning — — — av rätten.

I fråga — — — ej sökas.

Är jordområde eller annat, som tages i anspråk genom expropriation, samfällt för flera än tio fastigheter med skilda ägare, och utgöra omständigheterna grund för antagande, att säkerheten för innehavarna av fordringar, för vilka inteckning i en eller flera av fastigheterna är sökt eller beviljad eller en eller flera av fastigheterna häfta jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken, icke avsevärt minskas genom expropriationen, förordne rätten på begäran av den exproprierande eller av ägare till någon av fastigheterna i samband med beslut om fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning, att betalning ur expropriationsersättningen icke må tilläggas innehavare av fordran, för vilken någon av fastigheterna sålunda häftar, med mindre denne eller annan sådan rättägande i den fastighet framställt anspråk därpå i den ordning i 57 § fjärde stycket sägs.

48 §.

Expropriationsersättning, som — — — rättens utslag vunnit laga kraft.

Vid nedsättningen ingive den exproprierande till Konungens befallningshavande rättens utslag jämte bevis att och när utslaget vunnit laga kraft samt, där ej rätten meddelat förordnande, som avses i 47 § tredje stycket, gravationsbevis rörande fastigheten.

57 §.

Konungens befallningshavande utbetale nedsatta eller uttagna medel jämte därå upplupen ränta till den, som är till desamma berättigad.

Besväras fastighet av sökt eller beviljad inteckning för fordran, eller kan fastighet jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken i ägarens hand häfta för ogulden köpeskilling, skola i fråga om löseskilling för fastigheten samt, om endast en del av fastigheten exproprierats, beträffande ersättning för skada och intrång å den återstående delen, så ock angående ersättning för upplåtelse av särskild rätt till sådan fastighet, stadgandena om fördelning hos överexekutor av köpeskilling för utmätningsvis såld fast egendom hava motsvarande tillämpning, såvitt ej nedan annorlunda stadgas. Är fastigheten förutom av

fordran besvärad av annan särskild rätt, som förminskar fastighetens värde och åtnjuter sämre rätt än fordringen, erhålle fordringsägaren, i den mån det tarvas för fulla gäldandet av hans fordran, betalning såsom om fastigheten icke vore av nämnda rätt besvärad, och varde ersättningen för rättigheten i motsvarande mån förminskad. Har vid bestämmande av ersättning, som i första punkten avses, nämnden gått utöver det belopp fastighetsägaren yrkat, och uppstår efter gäldande av de fordringar, som skola utgå ur ersättningen, överskott, som ej faller inom nämnda belopp, må fastighetsägaren ej uppbära överskottet, utan varde detta återställt till den exproprierande.

Sammanträde för fördelningen varde hållet så snart ske kan. Kallelse till sammanträdet skall genom Konungens befallningshavandes försorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till fastighetens ägare samt kända innehavare av fordran eller annan särskild rätt, som nyss är sagd; är innehavare av fordran okänd, låte ock Konungens befallningshavande kungöra dagen för sammanträdet på sätt och inom tid i 14 § om kungörelse stadgas.

Har rätten meddelat förordnande enligt 47 § tredje stycket, skall sådant anspråk på betalning ur expropriationsersättningen, varom i nämnda lagrum förmäles, skriftligen framställas hos Konungens befallningshavande senast å åttonde dagen före sammanträdet för fördelning av ersättningen; underlåtenhet att väcka dylikt anspråk må dock ej läggas någon till last såsom försummelse i bevakande av honom eller annan tillkommande rättighet. Framställes ej anspråk, som nu sagts, och påyrkar ej heller någon av fastighetsägarna senast vid sammanträdet fördelning av ersättningen, må den tillhandahållas fastighetsägarna för samfälld räkning. Göra ej dessa inom tio år från sammanträdet anspråk på ersättningen, må densamma lyftas av den exproprierande, såframt denne för sådant ändamål anmäler sig hos Konungens befallningshavande under elfte året efter sammanträdet. Sker ej sådan anmälan, tillfalle beloppet kronan. Erinran om vad i detta stycke stadgats skall i fall, varom nu är fråga, intagas i kallelse och kungörelse.

Framställes anspråk, som i fjärde stycket sägs, åligger Konungens befallningshavande att ofördröjligen på den exproprierandes bekostnad anskaffa gravationsbevis rörande den fastighet anspråket avser.

Innehades exproprierad fastighet såsom fideikommiss, hålle Konungens befallningshavande den innehavaren tillkommande ersättning inne, till dess Konungen förordnat, huru därmed skall förfaras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1934.

I fråga om expropriationsmål, vari stämning utfärdats före den 1 januari 1934, skola de nya bestämmelserna äga tillämpning, därest vid nämnda tid fördelning av expropriationsersättningen ej ägt rum; har rätten före den nya lagens ikraftträdande meddelat fastställelse å expropriationsnämndens uppskattning, må det oaktat ansökan, som avses i 47 § tredje stycket, göras, och skall, om ansökan göres, med fördelning av expropriationsersättningen anstå till dess lagakraftägande beslut i anledning av ansökningen föreligger.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 23 november 1933.

Närvarande:

justitieråden ALEXANDERSON,
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 29 september 1933, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, hovrättsrådet G. A. Eriksson.

Lagrådet yttrade:

I fjärde stycket av 57 § har — med förebild i 14 § (och 6 §) ensittarlagen — upptagits föreskrift därom att, såframt socken, stad eller annan sådan menighet är delägare i samfälligheten, underrättelse om fördelningssammanträdet skall översändas till den person eller myndighet, på vilken det ankommer att sammankalla dem som i avseende å talans utförande hava att för menigheten besluta. För upptagande av en sådan föreskrift i ensittarlagen förelågo emellertid skäl, vilka icke äga samma giltighet för det förevarande fallet. Enligt nämnda lag skall ju bestämmelsen tillämpas icke allenast i fråga om sammanträde för fördelning av löseskilling utan även vid kallelse till själva inlösningsförrättningen — i vilket fall den torde äga sin huvudsakliga betydelse — och beträffande sådan underrättelse som omförmäles i lagens 16 §. Vidare avser den där allenast sådana rättssubjekt — stad, köping, municipalsamhälle — vilka på grund av föreskrifterna i lagens 19 § intaga särställning ifråga om lagens tillämplighet, icke kommuner och liknande menigheter i allmänhet. I 7 kap. 1 § jorddelningslagen, vilken paragraf likväl samtidigt med ensittarlagen ändrades i syfte att åstadkomma ett förenklat kallelseförfarande i fråga om samfällighet med ett flertal delägare, ansågs ej heller nödigt att upptaga någon motsvarighet till den ifrågavarande bestämmelsen. Den torde dock i sagda lagrum hava varit mera motiverad än i förevarande paragraf. Slutligen må i fråga om föreskriftens avfattning erinras att det är oklart, huruvida ordet

menighet är avsett att omfatta jämväl härad, tingslag, väghållningsskyldige och landsting (jfr 11 kap. 16, 17 och 18 §§ rättegångsbalken och Ernst Trygger: Kommentar till lag angående ändrad lydelse av 11 kap. rättegångsbalken, Uppsala 1900, s. 47) samt att även ordet socken är behäftat med en viss otydlighet; jfr lagrådets yttrande den 4 januari 1926 (N. J. A. 1927 avd. II s. 72). På grund av vad nu anförts och då den ifrågavarande bestämmelsen är ägnad att utan motsvarande nytta tynga kallelseproceduren, hemställes att bestämmelsen måtte utgå. Sker så, vinnes jämväl ökad tydlighet i fråga om rätta innebörden av styckets sista punkt.

I övrigt lämnas förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 december 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler lagrådets den 23 november 1933 avgivna utlåtande över det den 29 september samma år till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.*

Efter redogörelse för utlåtandet samt med förmälan att enligt lagrådets hemställan ur 57 § fjärde stycket uteslutits föreskriften därom, att socken, stad eller annan sådan menighet såsom delägare i samfällighet, som berörts av expropriationen, skall särskilt underrättas om fördelningssammanträdet inför Konungens befallningshavande, och att dessutom i förslaget vidtagits några redaktionella jämkningar, hemställer föredraganden, att det sålunda ändrade förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.